

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Thesavrvs Sacrorvm Ritvvm, Sev Commentaria In Rvbricas Missalis, Et Breviarii Romani.

In quibus origo cuiusque Ritus, causae historicae, vel mysticae, ex
maiorum ingenio, Theoria, Praxis, obligatio, & exquisitus vsus, additis
opportune Decretis omnibus S. Rituum Congreg. quàm breuissimè
explicantur.

Gavanti, Bartolommeo

Venetiis, 1647

Sectio Octava. De Communi Sanctorum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-9521

S E C T I O O C T A V A .

De Communi Sanctorum.

COMMUNE Sanctorum continet ea, quæ ad Horas Canonicas sunt necessaria, quando in eorum Festis non habentur propria; nimirum Hymnos Antiphonas, Psalmos, & huiusmodi. Potissimum autem deseruit ijs Sanctorum Festis, qui de numero Apostolorum sunt, Martyrum, Confessorum, Virginum, non Virginum, item Patronorum, seu Titularium: Item Dedicationis Ecclesie, & frequenti officio, quod vocatur S. Mariæ in Sabbato. Sed in genere occurrit quæstio de Communi: quo die celebrandum erit Festum illius Sancti, de quo nescitur dies obitus, neque translationis, neque insignis manifestationis, & eiusmodi; & tamen alijs de causis celebrari debet eius Festum cum maiorum consensu? Antiquiores celebrabant illius Festum, in die, quo in Martyrologio Festum alterius Sancti eiusdem nominis occurebat; quod notauit Baronius in Martyrologio die 12. Februarij sub litera, E. vbi trium Modestorum fit mentio. Et hic quidem ritus placet, nisi, vbi timeatur error in populis, qui credant eum, quem colunt, esse eundem, qui in Calendario Romano descriptus est: quod non sine graui peccato fit hodie alicubi, vt audio, suadentibus tale quid ijsdem de clero, vt fiat concursus ad eorum Ecclesiam, vbi requiescit corpus Sancti eiusdem nominis. quo casu tutius esset celebrari Festum illius alio die, puta, translationis, vel proximiori. inuigilent autem Episcopi, ad quos attinet Sacras approbare Reliquias, ne inducatur hic abusus, neue inductus toleretur. Quæ verò ad Commune Sanctorum attinent, ad sex capita reuocari possunt.

SECTIONIS VIII. CAPITA VI.

- 1 De Communi Apostolorum.
- 2 De Communi Martyrum.
- 3 De Communi Confessorum.
- 4 De Communi Virginum, & non Virginum.
- 5 De Communi Dedicationis Ecclesie.
- 6 De Officio Beata Maria in Sabbato.

De Communi Apostolorum:
Cap. I.

Apostolis, & Euangelistis communia sunt omnia, exceptis, Oratione, Lectionibusque trium Nocturnorum; vt videre est in Breuiarijs antiquissimis M. S. neque dubito, Euangelistas comprehendi nomine Apostolorum à S. Clement. lib. 8. Constitut. cap. 39. vbi de Festis Apostolorum agit.

2 De Hymnis, & eorum auctoribus diximus *Secl. 5. capit. 6.* Antiphonæ, & Psalmi congruunt Apostolico muneri, & dignitati. in quibus illud certè est singulare (non in alijs Sanctorum Communibus) quòd nouem Psalmi Nocturnorum desumpti sunt, ordine Psalterij, ex Nocturnis integræ Hebdomadæ; primus è *Dominicali Nocturno tertio*, tempus gratiæ significante; secundus è *Feria secunda*; tertius, & quartus è *Feria tertia*, in qua creauit Deus maria, & ornauit terram, loca propria iurisdictionis Apostolicæ; quintus, & sextus è *Fer. quarta*, in qua produxit Deus luminaria mundi, Apostolicæ dignitatis indicia; sed hæc FERIA dicata est Apostolis, vt diximus in 1. Tomo pag. 216. septimus è *Feria quinta*, octauus è *Feria sexta*, nonus è *Sabbato*: ita vt vnaquæque dies tanto muneris, & dignitati merito plaudeat, & collatur; & multò magis *Feria tertia, & quarta.*

quarta, ob prædictas causas. Lectiones ritè congruunt, & Responsoria. vt patet. quod si dicas: numerum pluralem in hoc officio adhibitum sæpius non conuenire Festo vnus tantum Apostoli; scito, quod principaliter officium hoc Principum est Apostolorum, Petri & Pauli; à quibus ad alios Apostolos translatum fuit: vel Apostolorum Chorum ita esse vnum, vt, qui vnus celebrat Festum, non excludat alios. vnde & in Missa Præfatio de Apostolis eos omnes vna semper complectitur, & concelebrat. Amalar. *lib. 4. c. 3. 5.* indicat officium hoc esse antiquissimum. Pius V. ab eo officio, quod erat in Breuiar. 1550. nihil ferè recessit; nisi quod vnicum Inquitorium firmavit. erat enim geminum; alterum Æstiuum; alterum Hyemale. Decevit Lectiones de Scriptura, iuxta antiquam regulam Rom. ex Radulph. *propof. 1. r.* addidit alias Lectiones pro Apostolis ad celebrandas. fortè eorundem Octauas, vel minora eorum Festa, quæ alicubi occurrunt: ademit Responsorium nonum, quod amplius non dicitur, & mutauit in melius Capitulum Horæ Sextæ.

3 Dices: superfluum est illud Euangelium; *Hoc est præceptum meum*, cum sua Homilia in tertio Nocturno. nam cuiusuis Apostoli Festum habet proprium Euangelium, & Homiliam. præterea Euangelium. *Hoc est præceptum meum*, deseruit nunc Vigilis Apostolorum: ergo collocandum in eodem quidem Comuni, sed ante Orationem communem de Vigilia. Sed hæc argumenta sub Pio V. nulla erant; quia in Festo S. Barnabæ legebatur Euangelium, *Hoc est præceptum*, cuius Homilia ideo debuit collocari in tertio Nocturno. Quid igitur sub Clemente VIII. dicendum erit: cum singula Communia suam habeant in tertio Nocturno Euangelium cum Homilia, in prima recognitione Breuiarij, nulla visa fuit mutandi loci ratio; imò accidere potest alicubi, quod fiat aliquod Festum Apostolorum non principale: in quo ad differentiam Festi principalis, legi poterit Euangelium positum in Comuni:

qua item de causa additum fuit, vt innuimus, à Pio V. aliud Euangelium: *Ecce nos reliquimus omnia*: quod Abbatum Comuni referuari poterat. Tandem in postrema Breuiarij recognitione repositum est illud, & optime, sub titulo Vigil. Apostolorum, & in 3. Noct. aliud: *Ecce nos reliquimus omnia.*

4 In tertio Nocturno frequenter auditur, *Alleluia*: & rationem affert Amalarius de *Ord. Antiph. cap. 59.* quia exiterunt primi, qui viso Domino resuscitato gauisi sunt, nempe in tertio statu naturæ humanæ, post legem, tempore vberioris gratiæ.

5 In 2. Vesperis dicuntur Antiphonæ aliæ à primis Vesperis, & Laudibus, ad maiorem scilicet solemnitatē, & ad declarandam eorundem propinquitatem maiorem cum Christo, in cuius Festis fit hæc additio Antiphonarum, & multiplicatio. Diximus etiam Sect. 5. *cap. 7. nu. 4. pag. 45.* Antiphonas significare caritatē, quæ resulfit in Apostolis super alios, vt meritò abundare debeat Antiphonis eorum officium, & nouis: *Caritas Christi urget nos*, aiebat Paulus, aliorum nomine. In Natiuitate S. Ioānis Baptiste idem fieri non nego; imò & inde fieri puto, quia missus à Deo, idest, Apostolus, ipse quoque fuit, Christo carne propinquior, & mente. In Festo quoque plurimorum Martyrum idem fit; quia *maiorē caritatem nemo habet, quam*, &c. & ubi plures coluntur Martyres simul, multiplicata caritas per Antiphonas plures indicari debet, quod anticipatè monuimus hoc loco, ne idem repetamus infra.

6 Lectiones pro Euangelistis in primo Nocturno addidit Pius V. congruentissimas. reliquæ erant in vsu, sed Lectiones 3. Nocturni cum Euangelio de missione binorum Discipulorum in duobus Festis leguntur, Marci nimirum, & Lucæ; qui quasi bini scriptores mittuntur ad messem.

7 Tempore Paschali æquum erat, vt Apostolis, qui virtute magna reddebant testimonium Iesu Christi, daretur officium lætitiæ plenum, quibus & promitte-

rat.

rat Christus gaudium plenum. Durand. indicat mutationem hanc officij *lib. 7. c. 45.* Pius V. diuisit Hymnum in duas partes, ita vt altera in Laudibus cāteri queat cum varietate, ordinauit melius Respōforia, restituit primo, quod reiectum fuerat, citatum à Durando *supra.* De vna cum Antiphona tribus Psalmis, vide *Sect. 5. cap. 7. num. 5. pag. 45.*

De Communi Martyrum.
Cap. II.

1 **M**artyrum Festa antiquissima sūt, Clem. teste *lib. 8. Apostol. Constitut. c. 39.* & vidisti in Sectione precedenti.

2 Alij sunt Martyres Pontifices, alij non Pontifices, & vtrisque datur officij commune, excepta Oratione, & Lectionibus primi Nocturni, *A Mileto;* quæ leguntur tantum in Festo Martyris Pontificis, cui congruit ea narratio, de Paulo recedēte ab ouibus, itaque in festo Mart. non Pontificis leguntur alia, quæ habentur in Communi plurimorum Martyrum, *de Epist. ad Rom.*

3 Lectiones 2. & 3. Nocturni plures sunt in Commun. positæ, tum ad varietatem, præsertim infra Octauas; tum ad proprietatem; quia in Missali diuersa Festa diuersa habent Euangelia.

4 Dices: quid agendum, quando in Missa legitur Euangelium cuius Homilia nulla habetur in Communi? quomodo concordabitur eo casu officium cum Missa: Respond. legenda erit Homilia, quæ fortè in Proprio Sanctorum habetur: vt Homilia super Euangelium: *Nihil opertum, &c.* quæ habetur in Festo S. Polycarpi, quod si non habeatur in Breuiario, veluti super Euangelium. *Nolite arbitrari, vel: Qui vos audit, me audit, &c.* similia; recurre ad Octauarium Romanum, in quo habentur Homiliæ de quocumque Euangelio; quod habetur in Missali si Octauario careas, lege in officio Homiliam Euangelij, quam habes in Communi, & in Missa deinde idem Euangelium leges, iuxta Rubricam, quæ

in Missali habetur post primam Missam de Communi vnus Martyris Pontificis, in qua conceditur vsus Euangeliorum, quæ in eodem Communi assignata sunt, ita vt liberum sit legere in Missa quocumque Euangelium, de eodem tamen Communi sumpsum.

5 Responsorium proprium post 9. Lectionem positum pro festo quinque Sanctorum Martyrum Pontificum: *Dominæ præuenisti;* non est, vt putant aliqui, ad excellentiam; sed ad vitandum mendacium in eo Responso futurum, si in eorum Festis recitaretur: *Hic est vere martyr, qui sanguinem sudat;* cum ij perierint quidem, sed non effuso sanguine, vt ex eorumdem historijs patet, Marcelli, Ioannis, Siluerij, Pontiani, & Martyni. Consule Lectiones eorum in proprijs Festis. Adde ijs, ob eandem causam, festa 9. Lectionum S. Felicis in Pincis, & S. Melchiadis Papæ vbi celebrantur. Hac eadem de causa voluissent aliqui in prædictis festis mutari Versum in Hymno Vesp. *Fundensque pro te sanguinem;* sed poetis idem est, ac fundens vitam, quæ est in sanguine.

6 Torum officij de Communi vnus Martyris, quo nunc vtimur, habetur in Breu. M. S. & 1550. Durandus indicat eadem Responsoria *lib. 7. c. 45.* Pius V. reformauit Lectiones tantum.

7 Commune plurimorum Martyrum idem est, quod in antiquis Breuiar. M. S. & 1550. Pius V. decreuit primas Lectiones de Scriptura, mutauit alias in aptiores.

8 De fine Hymni, qui dicitur post Inuitatorium (etenim proprius finis est) diximus, numquam eum mutari, *Sectione 5. cap. 6. n. 13. pag. 34.*

9 Responsorium post 9. Lectionem pro fratribus Martyribus. *Hæc est vera fraternitas;* non dicitur vquam, nisi verè ij sunt fratres secundum carnem, quod si cum fratribus carnalibus celebrantur alij non fratres in eodem festo, non dicitur, quod nota in festo Sanctorum Placidi, & sociorum: quamuis enim in ijs duo fratres, & soror simul obierint alio-

aliorum non fratrum causa illud omittitur neque dicas, in Breuiario non adnotatum fuisse dictum Responsorium in Festo Sanctorum Placidi, & sociorum; quia vnicam Lectionem habent, quasi illud positum fuisset, si duas, vt in Festo Sanctorum Gerualij & Protasij; Primi & Feliciani; nam in Festis SS. Faustini, & Iouitæ, Marci & Marcelliani, quæ vnicam Lectionem habent, ante eandem notatum est idem Responsorium: *Hæc est vera fraternitas*: in editione Breuiarij Vaticana 1608. præcedentibus editionibus emendatiore.

Obiecerunt aliqui, quod in Missa Sanctorum Nerei, & Achillei, Domitillæ, atq. Pancratij dicitur post Epistolâ: *Hæc est vera fraternitas*: & tamen certum est, eos omnes non esse fratres secundum carnem. At non valet illatio à Missali ad Breuiarium: & præterea Missa illa erat antiquitus de duobus fratribus Nereo, & Achilleo; Pancratius habebat Missam propriam. Domitilla addita est à Clemente VIII. qui recognouit corrigenda, non mutauit congruentia, & quæ rationi potiori consona forent. Potissimum verò fit eo die. Festum de Sanctis fratribus vt ex Euangelio, & eiusdem Homilia constat.

Dices adhuc: Symphorosa mater est, & cum filijs habet hoc idem Responsorium. At Festum hoc in rigore est tantummodo filiorum, & fratrum, qui die 18. Iulij obierunt, mater autem pridie, vt patet apertè in Lectione tertia illius Festi.

10 Inter vtrumque Commune vnus, & plurium Martyrum rectè collocatum est aliud Commune Martyrum tempore Paschali, vt esset Commune vtrisque; ratio verò, cur Martyribus officium Paschale tribuatur, à S. Ambrosio affertur, in *Sermone qui in eodem officio legitur*: *Dignum est, & congruum, &c.*

11 Pius V. nihil mutauit, nisi primas Lectiones, & secundas Sancti Ambrosij, & S. Cypriani; addiditque Homiliam ad aliud Euangelium Paschale: *Ego sum vitis, vos palmites*; pro varietate Euange-

liorum in Missa legendorum, vt officium deinde concordet cum Missa.

12 Hymnus: *Rex gloriose Martyrum*, dicitur etiam in Vesperis, omisso illo: *Sanctorum meritis inclyta gaudia*: (qui alioquin non discordaret à gaudijs Paschalibus) tum, vt cantari possit cantu Hymnorû Paschalium, tum, vt possit mutari finis Hymni more Paschali, quod est peculiare in officio Martyrum, non autem Confessorum in quo dicitur: *Iste confessor metri diuersi ob rationem à S. Ambrosio allatam supra num. 10.*

13 De Antiphona vna, & tribus Psalmis in vnoquoque Nocturno diximus *Sect. 5. c. 7. n. 5. pag. 59.*

14 Quæ defunt in Communi Paschali, sumi debent ex Communi extra tempus Paschale, ait Rubrica, sed intellige, quoad Lectiones tantum primi Nocturni. nam in secundo non benè conueniunt aliæ, quæ leguntur extra tempus Paschale, nisi infra Octauam ad varietatem, vt dicitur in octauario Romano. *infra Octauam Martyrum temporis Paschalis post quartam diem.*

De Communi Confessorum. Cap. III.

1 **C**ommune Confessorum Pontificum est idem, quod in Breu. M. S. & 1550. paucis exceptis, nam Pius V. legi iussit de Scriptura in 1. Nocturno. addiditque alias ad calcè pro Octaua, vel ad varietatem in Festis è quibus primæ illæ: *Laudemus viros gloriosus*; deseruire possunt in officio plurium Confessorum simul, si alicubi occurrant.

2 Pro summis Pontificibus Confessoribus vnica est differentia ab alijs, in Antiphona ad *Magnificat* in secundis Vesperis, qua vtimur in Cathedra Sancti Petri, in qua sederunt successores eiusdem. *Dum esset summus Pontifex, &c.*

3 Pro Doctoribus extat Antiphona propria in vtrisque Vesperis, *Ad Magnificat*: *O Doctor optimè*; quæ habetur in Breuiar. M. S. & 1550. Pius V. addidit Lect. 1. Noct. & 2. mutauit Lectiones 3.

vt pro Homilia Sancti Hieronymi legatur ea, quæ est Sancti Augustini. Clem. VIII. adiecit Octauum Responsorium. *In medio Ecclesie, &c.*

4. Commune Confessorum nõ Pontificum est idem, vt in antiquis Breuiar. mutauit Pius V. Lection. 1. Noct. vt essent de Scriptura, & secundi Noct. in magè proprias, ex Ioan. Chrysof. alias adiecit de more ad varietatem in Festis, vel pro Octaua. Oratio, *Adesto*, habetur in Sacramentario Gregoriano.

5. Quando fit Festum plurimorum Confessorum siue Pontificum, siue non Pontificum; datur facultas mutandi verba, tum in Oratione, tum in Sermonibus, vt sonent numerum pluralem: verbi gratia: *Ad Sanctorum, ac Beatissimorum Patrum nostrorum N. N. quorum, &c. Beatorum N. & N. dier, quorum festiuitatem celebramus.* non tamen in Sermone Sancti Gregorij ex libro Moralium: *Deridetur iusti simplicitas*: quia non est proprie Sermo de Sancto, sed tractatus, & expositio libri Iob. In Antiphonis, Responsorijs, Hymnis, & Homilijs nulla fit mutatio; licet non quadrent pluribus; quia nimia esset mutatio, & perdifficilis, vt congruat in omnibus.

6. Tempore Paschali additur, *Alleluia*, vbi scilicet non habetur. vt in Breu. M.S. & 1550. & ad Responsoria breuia Horarum duplicantur. In Inuitatorio repetitur, vt alias, *Venite adoremus, alleluia*; quod in Apostolis etiam, & in sequentibus obserua, contra eos, qui putant repetendum esse tantum, *Alleluia*, vt in Inuitatorio Martyrum tempore Paschali. Tres Psalmi dicuntur sub vna Antiphona; etiam post Ascensionem Domini. quæ & obserua in sequentibus Communibus Virginum, Mulierum Sanctarum, & Dedicationis Ecclesie. causam mysticam habes *Secl. 5. c. 7. nu. 5. pag. 44.*

7. In Translationum Festis, & quando officia Confessorum transferuntur in aliam diem, vt in Rubricis, mutatur versus in Hymno: *Iste confessor*: vt in Breuiario, Urbani VIII. iussu recognito, ne mendacium dicatur, quod eo die obierint in D. Barth. Gauant, Tom. II.

Hymno Laudum Confessorum nõ Pontificum videbatur etiam mutandus ille versus: *Dies resulsu lumine, quo Sanctus, &c.* sed non mutatur, quia non dicimus. *Hic dies*; precise, in quo fit officium. contingit etiam transferri officium à die obitus in immediatè sequentem diem, puta à Dominica in Feriam secundam; & eo casu in primis Vesperis nõ est mutandus prædictus versus; quia verè eo die obiit, infra Octauam vero dicitur, vt in Festo; quia, vt sepè dixi, tota Octaua est velut vnus, idemque die, octaua scilicet Festi, non autem octaua dierum mensis, intra quam translatum festum contingit celebrari: quod benè nota.

De Communi Virginum, & non Virginum. Cap. IV.

1. Dantur Virgines tantum, Virgines, & Martyres; Martyres nõ Virgines; nec Martyres, nec Virgines. & licet officij sit comune his omnibus in multis tamen aliqua, vt decet, eè habet propria.

2. Virgines igitur non Martyres habent Orationem propriam, Hymnum post Inuitatorium, primum Responsoriorum, & Capitulum Nonæ. Hymnum, & Capitulum à Clemente VIII. primum Respons. à Pio V. qui & addidit Lectiones de Scriptura in 1. Noct. & alias pro 2. Nocturno ex Ambrosio.

3. Virgines, & Martyres habent, præter Orationem, Hymnum post Inuitatorium, primum à Pio V. Responsorium, Lectiones primi Nocturni, *Confitebor tibi, &c.* ab eodem Pio V. qui addidit sequentes alias Lectiones ad varietatem in Festis, vel ad Octauam.

4. Martyres tantum, non Virgines, habent Commune distinctum à superiore; tum primas Lectiones à Pio Quinto, *Confitebor*; in reliquis concordat officium Breu. M.S. & 1550. Lectiones secundi Nocturni pro Mart. non Vidua additæ sunt ab Urbano VIII.

5. Sanctæ mulieres, nec Virgines, nec Martyres, idem habet officium cum precedentibus non Virginibus; sed à Pio V. habent Capitula Horarum: *Mulierem fortem, &c.* tum Lectiones secundi No-

K tur-

cturni ex S. Ambros. additus est à Cle-
men. VIII. Hymnus in Vesp. *Foram vi-
rili pectore*: cum Antiphon. ad *Magnific.*
apertiore, tum in primis, tum in secundis
Vesp. addidit aliam ad Laudes Urbanus
VIII. Mirantur non pauci, quòd in offi-
cio dicatur adhuc: *Veni sponsa Christi*;
nimirum in 3. Nocturno. sed ea spontè
recreta est, recitanda noctu, ne sancta
mulier, non virgo, reiecta videatur à nu-
ptijs Christi spiritualibus, quibus & ipsa
gaudet occultiore modo.

6. Si fuerint plures, nihil mutatur, pre-
ter Orationem; & si plures sint Virgi-
nes, habent propriam Antiphonam ad
vtraq; Vesperas, & Laudes pro Canticis
Euangelicis: *Prudentes Virgines, &c.*

7. Oratio, *Deus, qui inter cetera poten-
tia tua, &c.* habetur in Sacram. Gregor.
item Ibid. *Indulgentiam nobis Domine,
&c.* quæ in Concurfù, seu in occurfù
duarum Virgionum, seu SS. Mulierum,
poterit dici ad varietatem, tacitis titulis,
Virginis, & Martyris.

De Communi Dedicacionis Ecclesiæ.
Cap. V.

Ecclesiæ materiali duo accidunt in
ordine ad Horas Canonicas: ni-
mirum Titulus, & Dedicatio, quæ diffe-
runt, & conveniunt in multis.

Titulus Ecclesiæ est, à quo denomina-
tur Ecclesiæ, pura, S. Salvatoris, Sancti
Bartholomæi, & similibus. antiquitus en-
im Ecclesiæ in Vrbe per Titulos di-
stinguebantur, qua de re Baron. in *Not.
Martyrolog.* 26. *Iulij Iulij*: hoc loco bre-
uiter accipe, Lector: Titulum, & Eccle-
siam esse idem; eo quòd in loco Ecclesiæ
construendæ figebatur Crux in Titulam.
Ordin. Roman. c. de *edif. Ecclesiæ*: Ro-
mæ item, ex antiqua loquendi consue-
tudine, non omnis Ecclesiæ Titulus di-
cebatur, sed tantum insigniores Ecclesiæ
quibus præficerentur Cardinales: vnde
Titulus Pastoris dicta est Ecclesiæ San-
ctæ Prudentianæ; in *Martyrolog.* 20. *Iulij*,
& Titulus Eudoxiæ Ecclesiæ Sancti Petri
ad Vincula. Euaristus autem dñi sibi in
Vrbe Titulos presbyteris, hoc est multi-

plicauit Ecclesiæ, quæ dictæ sunt Titu-
li, accepta nomenclatura à rebus fisca-
libus. Tituli namque impositione rem
sibi Fiscus vendicabat, & Principi con-
secrabit; & erant hi Tituli vela quæ dam
quæ regiam representabant potestatem
cum imagine, vel nomine Imperatoris;
cortinæ regiæ, apud Ambr. *Epistola ad
Marcellinam*. quamquam notabantur
etiam literis, ex August. in *Psalm.* 21. *ex-
posit.* 2. quos Titulos veritè imponi Eccle-
siasticis rebus S. Greg. lib. 5. *epistola* 44. qui
optimè notat. Titulos, ecclesiasticos di-
uersos esse à fiscalibus. hi ergo vela erant,
illi verò signum Crucis. Præterea Ec-
clesiæ dicta est Titulus; quia qui eidem
ascriberetur presbyter, ab ea nomen, Ti-
tulumque accipiebat vt eius loci dicere-
tur Presbyter (quod & hodie) inter Car-
dinales. Fufius hæc idem Baron. *Tom.* 2.
Annalium Anno 112. Titularis ergo Ec-
clesiæ est ille Sanctus, à quo Titulus, seu
Ecclesiæ denominationem habet.

2. Dedicatio verò Ecclesiæ est ipsa
met consecratio facta ab Episcopo vt in
Pontificali, quæ ita recolitur quotannis,
vt natalis dicatur dies, ex Sancto Leone,
Sermone de Machabeis, dedicari templi
Bellarmin. de *cultu Sanctorum* lib. 3. cap. 5.
De more antiquo fuit introducta ex Eu-
sebio lib. 9. *Histor.* cap. 10. Festum autem
Dedicacionis dignius est, quàm Sancti
Patroni loci, seu Titularis Ecclesiæ, vt
probanimus *Sect.* 3. cap. 8. nu. 7. pag. 25.

3. Conveniunt in his, sunt enim primæ
Classis, habent Octauam, celebrari pos-
sunt infra Octauam Epiphaniæ; item in
Dominicis secundæ Classis, in eisdem si
Vigilia occurrat, nihil fit de eas nec etiam
in Laudibus, habent primas Vesperas in-
tegras, etiam in secundis Vesperis diei
Octauæ Epiphaniæ, Pasche, Ascensionis,
& Corporis Christi, cum alijs privilegijs
Festorum primæ Classis, sed iam dica-
mus de sola Dedicacione.

4. Si contingat dedicari Ecclesiæ in
aliquo Festo ex solemnioribus, ne quo-
tannis occurrentia duo Festa se inuicem
impediant, potest Consecrator decerne-
re alium diem ad celebrandum annis

uersariam Dedicacionem Ecclesie, puta, vel diem Dominicum proximiorum, vel alium adeo commodum, ut possint Octauae celebrari liberius; & populus, praesertim rusticus, maiori frequentia colere Festum possit. Translationem vero eiusmodi a Consecratione posse fieri ex iusta causa, decreuit Sacra Congregatio Rituum die 19. Februarij 1585, ut refert Paulus Pafecius in sua praxi part. 1. c. 5. nu. 8. §. diem, & Congregatio item Cardd super negotia Episcoporum, respondens hac de re Episcopo Bilsinen. die 14. Februarij eiusdem anni citato Specul. consil. 4. part. 3. rubr. §. 2. Extra actum vero Consecrationis non potest amplius mutari Festum, inconsulta sancta Sede Apostolica: quae 16. Octobris 1604. iussit fieri de Dedicacione Ecclesie in ipsamet die Natiu. Beatae Virg. in qua accidit Consecratio: & duas potius cantari Missas de duobus Festis, seruata in reliquis Rubrica de Concurrentia Octauaru.

5. Praeter propriae Ecclesie Dedicacionem, celebrari quoque debet anniuersaria Dedicatio Ecclesie Cathedralis, in Ciuitate quidem cum Octaua, in Diocesi sine Octaua, ex Decreto Sacrae Rituum Congregat. 2. Maij 1619. erit tamen, in Diocesi quoque, primae Classis Festum, instar eorum, quae transferuntur ultra Octauam, & sine Octaua celebrantur; vel, uti Festum Patroni loci; quod celebrari debet à Regularibus; qui tamen non tenentur ad Octauam celebrandam. Neque tenentur iidem ad hoc Festum Dedicacionis Ecclesie Cathedralis, nisi ex quadam congruentia, & praesertim, si populare sit Festum, non Cleri tantum ob rationem allatam supra, cum de Patrono loci ageremus. Quod si concurrant, seu occurrant Dedicacionum Festa, vel Octauae; pro varietate Orationum, sumi ea poterit, quae assignata est ipsi diei Dedicacionis, quod additum fuit Rubricae in postrema Breu. recognitione.

6. Occurrentibus autem, Dedicacione propria, & Dedicacione Cathedralis Ecclesie, eodem die, quanam erit celebranda? Rota Roman. decis. 616. nu. 1.

& per totum in recentior. part. 1. desinit, praefarendam esse Dedicacionem propriae Ecclesie. quare de hac fiet officium infra Octauam cum Commem. Oct. Dedic. Cathedralis; translato Festo altero in primam diem non impeditam. neque dixerim, esse communia privilegia hisce duabus Dedicacionibus, quae Dedicacioni propriae Ecclesie data sunt, nisi nouo Decreto fiant communia; puta, si occurrant infra Oct. Epiphaniae.

7. Officium Dedicacionis est Duplex maius, apud Duran d. libr. 7. c. 1. cum Octaua, ibid. ubi & indicat officium, quoniam utimur c. 48. Psalmos notans resonantes portas, atria; & aedificia, concordamus cum Breuiar. M. S. & edito 1550. quod est vicinus Concilio Tridentino, & Pio V. restituenti Breuiarium Romanum; neque Pius mutauit, nisi de more suo Lectiones primi Nocturni, ut essent de Scriptura, iuxta Regulam antiquam Romanam, ex Radulpho propositio. 11. addiditque; Lectiones varias pro tota Octaua, & Orationem propriam pro ipso die Dedicacionis. Atque ex hac Octaua, quae non habent alia Sanctorum Communia, cum Lectionibus unicuique diei assignatis, colligitur eiusdem Festi excellentia, & dignitas super alias Octauas Sanctorum, quae celebrantur cum Lectionibus de Communi sumptis. De Antiph. & Psalmo: Qui habitat, in 3. Nocturno; vide quae diximus Sect. 5. c. 7. nu. 12. pag. 60. contra regulam communiorem Breuiarij. Responsorium breue ad sextam non sumitur à versu secundi Nocturni matutini: quia hic versus. non potest diuidi in prima sui parte: & ideo vice illius dicitur: Locus iste Sanctus, &c. Habes alia de Dedic. Eccles. in 1. Tom pag. 221.

De Officio Beatae Mariae in Sabbato. Cap. V. I.

1. Sabbatum dicatum esse Beatae Virgini constat, & Docuimus Tomo 1. pag. 6. meminitque huius ritus Microlog. c. 60. & Vibanus II. contemporaneus Micrologo in Concilio Claramont. Anno 1096. officium in Sabbato Beatae Vir-

gini Decreto suo destinavit. Radulph. *proposit. 20.* Non est ergo votium, ut aliqui scripserunt; sed præceptum, quod habet originem, improprie, à voto Ecclesiæ, si votium contendas esse.

2. Ritus officij est ad modum Festi Simplicis, quod optabat Radulph. *ibid.* nec tamen apparet, quo ritu tunc temporis officium fieret de Beata Virgine hac die; sed neque repetitur officium hoc in Sabbato in Breuarijs M. S. & fortasse id causæ fuit; quia ante Pium V. tenebatur Clerus ad recitationem quotidianam officij parvi Beatæ Mariæ, vna dum officio Domini: quam obligationem abrogavit Pius in Bulla ante Breuarij posita.

3. Quare totum hoc officium cum Lectionibus Sanctorum Patrum singulo mense pro varietate legendi, iussu Pij V. fuit compositum, & editum. Clemens VIII. illud recognovit, mutata tantum Lectione pro mense Aprilis, quæ erat Sancti Epiphani, nunc verò S. Hieronymi.

4. Fit autem in omnibus Sabbatis non impeditis officio, quoad ritum, digniori; quale est etiam Ferie maioris, aut Dominicæ anticipatæ, quæ scilicet suum non habet locum, ut diximus *Sect. 3. c. 5. n. 9. pag. 21.* quam quidam nimis pijs erga B. Virg. anticipare vellent in alia Ferie, nimium amantes sui, ne Sabbati officium recitent feriale cum Nocturno, & Laudibus prolixioribus. Festum Simplex cedit huic officio Simplicis de Beata Virgine ratione dignitatis eiusdem in pari ritu; & de Festo Simplicis fit tantum commemoratio.

5. Et idem ad modum Festi Simplicis officium hoc incipit in Vesperis Ferie sextæ; vel à Capitulo, si ille dies ferialis est, vel per commemorationem, si eo die Festum est novem Lectionum. In Completorio Ferie sextæ, quavis sit de eo Festo novem Lectionum, in fine tamen Hymni ius habet B. Virgo, ut dicatur; *Iesu tibi sit gloria, Qui natus es de Virgine*; nisi Festum sit Transfigurationis Domini, quod habet proprium finem omnibus Hymnis illius diei destinatum, & Festum est Domini.

6. Quod si Ferie sexta fuerit Festum eiusdem Beatæ Virg. in secundis Vespere-

ris omittitur commemoratio officij in Sabbato; quia non convenit, ut de eadē fiant Vesperæ, & commemorat. casus accidere potest in Purificationis Festo, quod celebratur Ferie 6. seu in die Octava, quæ fit alicubi, eiusdem Purificationis; præterea nullus. & hac eadem de causa, inter Suffragia Sanctorum communia, nihil in hoc officio dicitur pro Suffragio, seu commemoratione Beatæ Mariæ, nec in primis Vesperis, nec in Laudibus. Ad Nonam finis est huius officij, sicuti Festorum Simplicium.

7. In Nocturno Sabbati omittitur Psalmus: *Iubilat*; pro quo dicitur Psalmus è Laudibus Sabbati: *Bonum est tui*, ne ille bis dicatur in Matutino, & Laudibus, quæ constituunt, ut supra diximus, unam Horam, tum, ne hic per Hebdomadā omittatur; & idem fit commutatio.

8. Pro varietate temporum addite sunt aliæ Antiphonæ, cum Orationibus pro tempore, post Natiuitatem, usque ad Purificationem, quæ sumptæ sunt ex officio parvo B. Virg. tum aliæ *Magnificat*, & *Benedictus*; pro tempore Paschali; quo & additur, *Alleluia*. Inuitatorio, Antiphonis, Responsorijs, & Versibus.

9. Lectio Assignata Martio eo anno tantum legitur, quo Pascha celebratur die 20. vel 21. & ultra, mensis Aprilis; ut videre est in Tabulis nostri Ordinis perpetui à Tabula 30. usque ad 35.

10. Ea item lectio assignata mensi Decembri non legitur unquam, nisi quādo Dominica prima Aduentus incipit in die 2. Decembris. Reliquæ sepius leguntur.

11. Quæres: An superfluat illa Parenthesis in Rub. generalibus *tit. 8. n. 2.* vbi de hoc officio: *in Semiduplicibus (quando eius officium paruum non dicitur)* fit eius consuetudo commemoratio per annum in Semiduplicibus non dicitur officium paruum de Beata Virgine, sed explica illud: *quando*, id est, quo die: vel indicat Parenthesis, alicubi dici officium paruum de B. Virgine etiam in Semiduplicibus, ob consuetudinem, de qua *Sectione sequenti cap. 1. num. 6.*